

TEMADAG OG WORKSHOP OM ÆGPRODUKTION

STØTTET AF

Fjerkræafgiftsfonden

Temadagen blev afholdt hos SEGES onsdag d. 25. oktober 2017

38 ægproducenter og konsulenter fra fjerkræbranchen deltog i SEGES temadag og workshop om ægproduktion. Dagens program indeholdt ny viden vedrørende ægproduktion, gødningshåndtering og økonomistyring. Vi fik klarhed over, hvilke konsekvenser og muligheder den nye stramme fosforregulering forårsager. Svenske Magnus Jeremiasson og Susanne Kabell fortalte, hvordan man kan tackle problemer med orm og mider hos æglæggende høner. Niels Finn Johansen bad alle gå i grupper og fremlægge, hvad der er vigtigst for en vellykket overgang fra hønnike til høne. Inspiration til gruppearbejdet fik vi fra to nye film med en frontløber-ægproducent. Jørn Anker Weber, LandboSyd sluttede dagen med et indlæg om de mange fordele der er ved at bruge business check som økonomisk styringsredskab i fjerkræproduktionen. Udbyttet var højt, takket være den synergi, der fremkom af et stærkt samarbejde mellem dygtige, engagerede ægproducenter og fagpersoner fra Svenske Æg, DLBR og SEGES.

Ny Fosforregulering

Torkild Birkmose fra SEGES indledte med at gøre det lysende klart, hvilke konsekvenser og muligheder der ligger i den nye og strammere fosforregulering. Især mink- og fjerkræproducenter vil få store udfordringer når fosforreguleringen i fremtiden baseres enten på normaltal eller på ejendommens reelle, dokumenterede fosforudledning, og ikke (som nu) på dyreenheder.

Dyreenhedsbegrebet forsvinder og der indføres N- og P-lofter afhængigt af dyregruppe. P-

lofterne strammes gradvist for visse dyregrupper og områder. P-loftet kan øges ved fosfortal lavere end 4. Harmonikrav beregnes ud fra produktionen af N og P i husdyrgødningen – enten via normtal eller den aktuelle produktion på ejendommen. Fosfor fra handelsgødning inkluderes i harmoniberegningen.

I Figur 1 ses et eksempel, hvor en ægproducent med 100.000 årshøner fra 2019 har et P-overskud på 4.950 kg. For at håndtere dette, skal han enten afsætte de ekstra kg P, reducere foderets indhold af P eller anskaffe en del mere jord at sprede gødningen på.

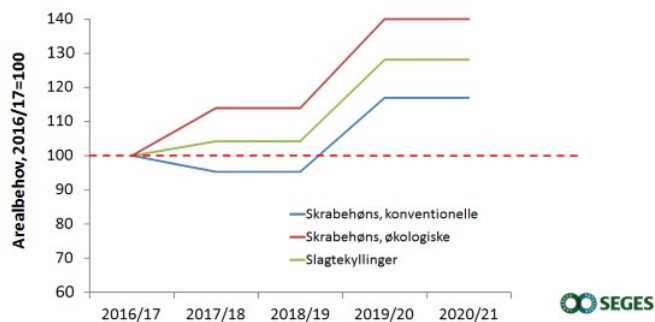
- N- og P-loft:
 - 170 kg N pr. ha
 - 35 kg P pr. ha (fra 2019)
 - Maksimalt kan udbringes:
 - N: $350 \times 170 = 59.500 \text{ kg N}$
 - P: $350 \times 35 = 12.250 \text{ kg P}$
 - Produktion i husdyrgødning:
 - N: 42.001 kg N ✓
 - P: 17.198 kg P ✗
- Tilpasninger:**
- Afsæt 4.950 kg P
 - Anskaf 141 hektar mere jord
 - Korriger for evt. lave fosfortal
 - Reducer P-indhold i foder

Figur 1. Eksempel på hvordan N- og P-loftet fungerer for en landmand med 100.000 årshøner og 350 Ha (Birkmose, 2017). Klik på figuren for en tydeligere og større udgave.

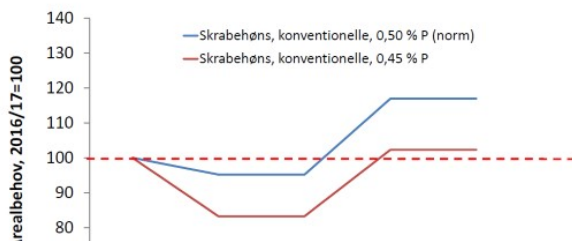
Torkild har set på hvor meget større udbringningsareal de forskellige fjerkræproduktionstyper har behov for fra 2016/17 til 2019/21. Som det ses i figur 2, forventes det at både slagtekyllingeproducenter og producenter med skrabeæg og økoæg har behov for yderligere udspretningsareal fra 2018/19 og fremover.

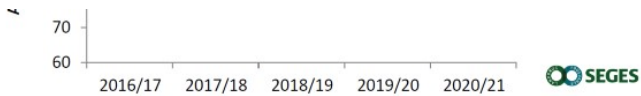
AREALBEHOV, 2016/17 = 100

Figur 2. Fremtidigt arealbehov for gennemsnittet af fjerkræproducenter frem til 2020/21, beregnet ift. behovet i 2016/17 (Birkmose 2017). Klik på figuren for en tydeligere og større udgave.

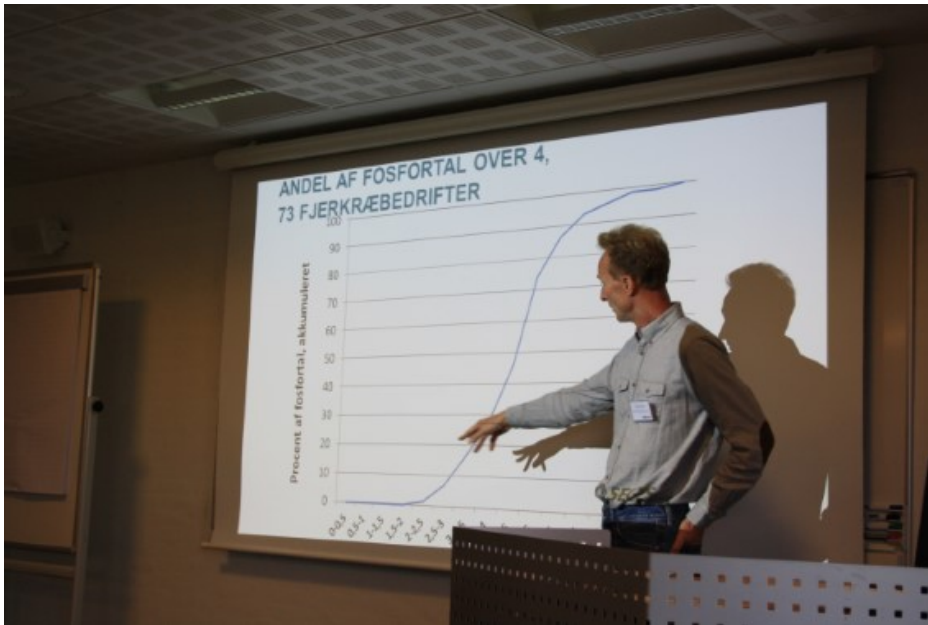
AREALBEHOV VED MINDRE FOSFOR I FODER, 2016/17 = 100

Figur 3. Hvis foderets indhold af fosfor sænkes, falder behovet for at øge udbringningsarealet. I figuren er skrabeægsproduktion vist som eksempel (Birkmose, 2017). Klik på figuren for en tydeligere og større udgave.

Det forlyder fra nogle af foderstof producenterne, at der kan være muligheder for at sænke foderets fosforindhold en smule.

Torkild Birkmose, SEGES fortæller om konsekvenserne af de nye fosforlofter.

Forekomst af orm hos æglæggende høner i Sverige

Magnus Jeremiasson fra Svenska Ägg fortalte om spolorm under svenske forhold. I Sverige har man gennem forskningsprojekter systematisk kortlagt forekomsten af spolorm hos konsumæglæggere både i 2004 og i 2008 ved undersøgelse af gødningsprøver for ormeæg. Stigningen i andel af positive flokke var markant, og bortset fra høner i bure sås forholdsvis stor forekomst af orm i 2008. Det formodes, at belastningen stadig er stigende i takt med at flere høner lever i systemer, hvor de har tæt kontakt til strøelse og gødning. Hos opdræt har man ikke fundet orm. De svenske data viste, at antallet af ormeæg kan variere meget indenfor den samme flok, hvilket svarer til det, vi ser i Danmark. Monitorering efter medicinsk behandling viste, at antallet af æg faldt, men at det steg igen få uger efter behandling og ofte nåede endnu højere EPG (æg pr gram gødning) end før behandling. I de mest belastede besætninger behandles flokken nu to gange med 6-8 ugers mellemrum, afhængigt af ejendommens historie, og derefter behandles hver 3. måned indtil udsætning. Efter udsætning saneres miljøet ved grundig rengøring og behandling af stalden med chlorcresol, eller flambering af gulvet. Magnus lagde vægt på nødvendigheden af at vurdere status i hver enkelt besætning inden man planlægger et behandlings- og saneringsprogram. I Sverige er der tilbageholdelsestid på økologiske æg i forbindelse med behandling, derfor er økologer tilbageholdende med at

behandle mod orm.

Magnus Jeremiasson, Svenska Ägg fortæller om spolorm i Sverige.

Forekomst af orm hos æglæggende høner i Danmark

Susanne Kabell fra SEGES redegjorde for resultater af de seneste to års projekter vedr. orm hos danske æglæggende høner, hvor man med knap så omfattende ormeundersøgelser har fået resultater, der ligger meget tæt på de svenske. De flokke, der har været overvåget med månedlige gødningsprøver, har alle efter indsættelse i produktionsanlægget (ikke-bur) vist tegn på orm i form af ormeæg. Desværre fandt vi ingen helt negative flokke, hvor vi ellers gerne ville have haft mulighed for at undersøge managementprocedurer. Resultaterne af behandlinger i Danmark har ikke altid været tilfredsstillende, og i visse tilfælde lægger det op til at gennemføre flere behandlinger med få ugers mellemrum, indtil niveauet er bragt ned. Miljøet bør samtidig saneres i tomgangsperioderne. Og i produktionsperioden bør miljøet gøres mindre attraktivt for ormeæg ved at opretholde lav fugtighed (max. 70% RH) og høj biosikkerhed.

Kontrol af blodmider

Susanne Kabell fortalte, at der forskes en del i kontrol med blodmider i udlandet, og ingen er i tvivl om, at blodmider er et voksende, globalt problem for fjerkræ og i visse tilfælde også for de, der passer dem. Et af de nyeste midler i kampen skal tilsættes hønernes drikkevand. Exzolt® er godkendt i EU og forventes til Danmark senere på året. Det aktive stof er fluralaner, som er et syntetisk molekyle, der bindes til protein i dyret og dermed i blod, sådan at miderne dør få timer efter at have suget blod fra en høne med en høj koncentration i blodet. Fluralaner udskilles bl.a. via æg, det er meget toksisk for alle insekter, og meget tungt nedbrydeligt i miljøet. Disse faktorer bør nøje overvejes, inden midlet anvendes til æglæggende høner. Indsatsen mod blodmider starter når man ser den første mide i huset og skal foregå på flere fronter. Derfor er det vigtigt konstant at overvåge forekomsten i huset ved at opsætte fælder og tælle mider med regelmæssige intervaller. Udtørrende pulver i støvbade synes generelt at være den mest

effektive kontrolmetode, og sammen med et tørt miljø og høj hygiejne og biosikkerhed formår mange ægproducenter at holde miderne på et lavt niveau.

Susanne Kabell, SEGES fortæller om orm og mider i dansk konsumægsproduktion.

Projektet om "optimering af overgangen fra opdræt til konsumægsproduktion"

Præsentationen af dette projekt blev gennemført som en workshop, hvor mødets deltagere blev aktivt involveret i at finde løsninger på, hvordan overgangen fra opdræt til konsumægproduktion kan optimeres. Niels Finn Johansen, SEGES viste indledningsvist videoklip, dels om hvordan indretning af opdrætshus og management i et konkret tilfælde er tilpasset de forhold, som hønnikerne senere ville blive udsat for i æglægningsperioden, dels en video om hvordan selve flytteproceduren kan gennemføres. De to videoer kan ses på Landbrugsinfo.dk.

Niels Finn bad derpå alle mødedeltagere gå i grupper for at diskutere og konkretisere, hvad der er vigtigst for en vellykket overgang fra hønnike til høne. Gruppernes resultater blev fremlagt for alle, og disse input vil senere blive anvendt i en pjece om optimering af flytning af opdræt.

Nogle af de vigtigste anbefalinger fra grupperne var:

- Der skal være en tæt kommunikation mellem opdrætter og ægproducent, således at foder-, lys- og vaccinationsprogram bliver koordinerede.
- Opdrætsstalden skal ligne æglæggestalden mest muligt m.h.t. indretning og inventar.
- Kyllinger skal lære at hoppe/flyve "op" når der skal ædes, drikkes og soves.
- Lys er vigtigt, herunder daglængde og lysstyrke, som skal koordineres mellem opdrætter og ægproducent. Det blev diskuteret om grønt lys kunne anbefales, og om grønt lys virker beroligende. Der kom dog ingen konklusion om dette.
- Under flytningen skal hønnikerne håndteres stille og roligt.
- Der skal være ro i stalden det første døgn efter indsætning.
- Fra aften nr. 2, skal man sikre, at hønerne overnatter på kummen/oppe i systemet.
- Sørg for at hønnikerne har beskæftigelse i form af strøelse (lidt), lucerne grønhø,

peckstones og kråseflint.

- Hønniker bør flyttes senest ved 17 ugers alderen.

Gruppearbejdets resultater blev fremlagt og drøftet.

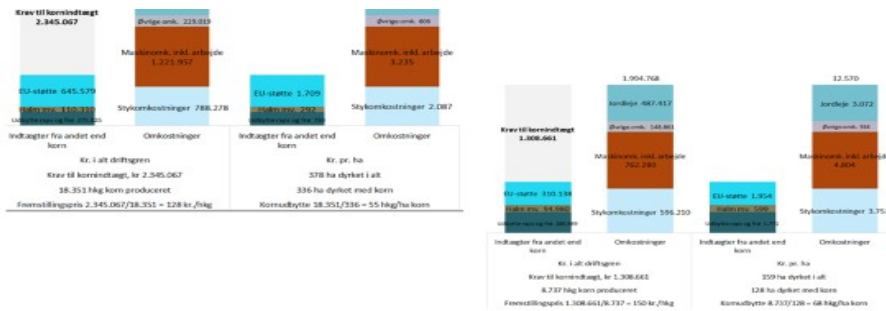
Sådan anvender landmanden og økonomikonsulenten Business Check

Jørn Anker Weber, LandboSyd sluttede dagen med et indlæg om de mange fordele der er ved at bruge Business Check som økonomisk styringsredskab i fjerkræproduktionen. Jørn fortalte hvordan man fremstiller en driftsgrensanalyse ud fra årsrapporten i Ø90 – det er yderst vigtigt, at landmand og konsulent får fordelt udgifter, arbejdstid mv. korrekt mellem de forskellige produktionsgrene. I driftsgrensanalysen kan landmanden sammenligne egne resultater med resultater for gennemsnittet – eller bedste 3.del af andre landmænd inden for den samme produktionsgren.

Man kan også få sine tal med i Business Check og få resultaterne vist overskueligt og meget sammenligneligt. Business Check giver en effektiv udpegning af bedriftens svage og stærke sider, og en dybere forståelse for muligheder i produktionen, samt dens potentialer og udfordringer. Et Business Check kan bruges som en god støtte både internt på bedriften og eksternt, når der skal forhandles med banken eller andre. Man kan også bruge Business Check til at foretage en fraktilanalyse, sammenligne ændringer i udbytte og fremstillingspris hen over årene samt være med i en erfagruppe af producenter, der bestiller den samme analyse for at sammenligne sig med de øvrige i gruppen.

I figur 4 ses et eksempel på sammenligning af fremstillingsprisen per hkg korn for to landmænd med hhv. 378 Ha og 159 Ha. Det er utroligt lærerigt at anvende Business Check til at dissekere fremstillingsprisen og diskutere tallene med fortrolige kolleger i en erfagruppe sammen med en økonomikonsulent.

Figur 4: Fremstillingsprisen per hkg korn for to landmænd. (Data stammer fra Weber, 2017).
 Klik på figuren for en tydeligere og større udgave.

Sammenfatning

Temadagen blev vellykket, og er et stærkt eksempel på, at samarbejde mellem dels dygtige, engagerede ægproducenter og fagpersoner med baggrund i firmaer med tilknytning til branchen, og dels Svenske Æg, DLBR og SEGES fører til god synergi og konstruktive forslag til optimeringer indenfor ægproduktionen. Mange tak for bidrag fra alle deltagerne.

Bilag fra temadagens indlæg findes på hjemmesiden SEGES.dk/Fjerkvær. Yderligere oplysninger fås ved henvendelse til artiklens forfattere eller indlægsholderne.

Temadagen blev gennemført via midler fra Fjerkværæfgiftsfonden til tre projekter hos SEGES.